

אין נביא בעירו", זהו הביטוי המתקשר מיד לשמו של הסר פר דוד שחר. הפריסים הספרותיים

החשובים ביותר בצרפת ניתנו לו. בארצנו, שלא בחוגי הספרות, כאשר נאמר שמו השאלה הבאה מיד היא - דוד who

בחוגי ספרות יודעים גם יודעים בהחלט מיהו. המעגל התרחב. היום כבר החלו לקרוא את ספריו. תודות לצרפתים גם בירושלים, עיר הולדתו, יודעים שיש סופר ושמו דוד שחר. אבל בניכר הוא נמכר הרבה יותר טוב. אחרי שזכה בפרס מדיצ'יס כתבו עליו בעתון הרבה דברים, ולא הכל מחמאות. מי אתה דוד שחר? שאלתי, והוא סיפר לי על חייו. הוא לא היסס לטפל גם בטענות המשמיעים.

שחר המתבל את דבריו בביטור יים בצרפתית, המזמזם את פיאף בדרכו אל הבנק מביתו שבטלביה, הוא ירישלימי מבטן. מאה שערים היא נוף ילדותו. כך הוא רואה את ירושלים ואת עצמו:

מכות

"זכרון הילדות הראשון שלי הוא הפגישה הראשונה עם הלילה. ראיתי שמים שחורים ובהם נקר דות נקדוות. זה היה מרגש ומד הים וקרה ברחוב בו גרתי אז וכי יום. שמו רחוב שטראוס. אבי היה מצאצאי החתם סופר, מבוני בתי האונגרין, כלומר מהחוגים הקיצרניים ביותר, החרדים ביותר. אבא עזר לרב עמרם בלוי ללמד דף גמרא. אבי אמר עליו שהוא בוד ועם הארץ די גדול. אחר כך הוא עזב את הישיבה ולמד ג"אלר אנס", התגייס לגדוד העברי ואני כבר קיבלתי חינוך חילוני בעקבות משברים כלכליים נאלצו הורי לחזור ולגור במאה שערים, גרנו בבית סבת.

הייתי ילד בן 12 ולמדתי בבית ספר לילדי עוני שנקרא "בית ספר עירוני לבנים". הייתי האשכנזי היחיד בכל בית הספר ואהבתי את בית הספר מאד. איש לא הרגיש שם שמגיע לו יותר בגלל היותו יוצא עדות המזרח אן בגלל היותו עני. כולנו ידענו שעל מנת להשיג דבר מה צריך לעבוד קשה. אבא ירד מנכסיו בגלל המצב אז בארץ. בבעלותו היה בית ספר "פיטמן" למסחר ולשפות. שם למדו רק בערב. התלמידים היו כולם אנשים מבוגרים שעבדו במשך היום. פרצו מאורעות 36 והאנגלים הטילו עוצר. התלמידיים לא הגיעו לבית הספר ואבא פשט את הרגל. נוסף לזה אבא לא היה סוחר גדול. אבא ואמא לא חיו טוב ביניהם ורק כאשר הייתי בן 18 הם נפרדו. בכל אופן, באר תם ימים כאשר אדם שקע בחר בות היו מוכרים את המטלטלים. לא היו אז חברות בע"מ או אובר דראפטים ונותרנו חסרי כל, כך נאלצתי לפגוש את שני העולמות.

טרור

ב"בית הספר העירוני לבנים" לא רק הייתי האשכנזי היחיד אלא שהייתי גם הקטן ביותר בכיתה. הכניסו אותי לכיתה על פי הרמה שהתאימה לגילי אך אלה הנחשלים היו נשארם שנים שלוש כיתות ואילו אני האשכנזי היחיד והקטן חטפתי מכות הגונות מהם, אבל רק בהתחלה.

אחר כך נוצרה אווירת חמיר מות, נוצר קשר אנושי אמיתי. כשעברתי לבית ספר התיכון בבית הכרם ונפילתי בין אחי האשכנזים הרגשתי פתאום שאני נופל לתוך אמבטיה צוננת, הכל

היה צונן ורציונאלי. גרתי במאה שערים. מהבית הייתי יוצא בבו קר לבית הספר חבוש כובע ועל יד מאפיית ברמן הייתי מסיר אותו. בדרך חזרה הביתה על יד אותה מאפיה הייתי חבוש אותה. יום אחד חזרתי מבית הספר כולי נרעש ונפעם מהפגישה עם אחד העם; אופן מחשבתו, הצליל לות והבהירות ריגשו אותי ופתחו בפני אופקים חדשים, כאשר הגעתי הביתה, למאה שערים, ר' בן ציון ידלר עמד ובכה בדמעות שלישי ובאידיש קונן על אותם עוכרי ישראל שבגללם אנו סובלים; ביאליק ואחד העם. אז ניפקחו עיני לראות; מה שמקודש לגבי חברה אחת יכול להיות מקור הרע בחברה אחרת. כילד קטן העולם הרלטיבי הזה היה קשה. ילדים קטנים צריכים מסגרת. עם כל הסבל שזה גרם לי לחיות בעולמות השונים הוענק לי מימד חדש נוסף וחשוב למימד דים הרגילים של האדם החי בחברתה הומוגנית כל ימי חייו. זה איפשר לי להתבונן ולראות מה מציק לזולת.

אחרי הלימודים היו באים אלי החברים מבית הספר בבית הכרם. אלה היו הבנים של מנהיגי הישוב החדש. היו אלה ילדיו של אגרונסקי, הוא אגרון, מייסד הג'רוחלם פוסט, ילדיו של שר' תוק, הוא שרת, ושל פרופ' צ'ריקובר ושל בנטוויץ'. הם היו באים לבקר אצלי כמו שהיו הולכים כיום לגן חיות, כמו שהיו הולכים לראות איש משבט זולו. הם התבוננו בשכני מאה שערים, בלבוש המוזר ובהתנהגות הזרה והגלותית. חייתי בכל מיני עולמות אך לא השתייכתי אינטגרטי לית לאף עולם.

ירושלים היא עיר דחוסה, על שטח קטן חיים עולמות שונים ורבים ובעיקר מנוגדים זה לזה. אני לא מדבר על הגויים אלא על היהודים עצמם. בשער יפו ניתן לדאות בחזרה מהמשק ויהודי עם קפוטה ואחר עם כיפה סרוגה ופלח על חמור וזמיר יווני, כולם חיים זה בצד זה וחיים במתח. לצערנו האופי שלובשים החרדים כיום, הרואים עצמם נציגי היהדות, הוא אחד הדברים המסרונים ביותר לעתידנו כעם. השתלטה היהדות החרדית בצורה הקפואה ביותר של עיירה במזרח אירופה. לא רואים פה את יהדות ימי הביניים הספרדית. פה תפסה את מקומה יהדות קנאית, צרת אופקים של עיירה קטנה. הם הפכו לתוקפנים בשם אלוהים ואין נורא מטרור בשם אלוהים: אם הוא מוסלמי נוצרי או יהודי. כשיהודי מתנפל על חייל הנוסע בגיפ בשבת, זורק עליו אבנים ורואה בזה את היהדות, זה מסוכן ליהודים. דומני שניציגם הרב הירש עומד לנתק את קשריו עם עראפת בגלל ששמע שמועות שהוא עומד להכיר בישראל. זהו הניוון המוחלט של היהדות הגלריתית. אם אמנם הם הנציגים האותנטיים של היהדות משמע שהיהדות היא האוייב הגדול של מדינת ישראל, זוהי המסקנה היחידה. כל הארץ מלאה מומחים, פרופסורים ומרצים גדולים לתודעה יהודית, עוד לא שמעתי שאחד מהם קם ויטען שנטורי קרתא הם אינם נציגי היהדות אלא להיפך, רואים בהם את הסמן הימני. דבר נוסף שמדהים אותי, איך גוש אמונים מקבל אותם?

רטוש

כילד בירושלים היתה לי תמיד התחושה שהמקומות בהם אני דורך דרך שם לפני דוד המלך. כשהייתי עובר בגיא בן הינום הייתי מביט ורואה: כאן עמד דוד וכאן עמד שלמה וכאן העלו אברתינו עובדי האלילים את בניהם למולך... היתה לי תחושה חזקה למקום, קשר רומנטי עמוק

צילום/דסטאפי

דוד שחר, אאוט סיידר

שעמד בסתירה משונה ליהודים הלובשים קפוטה שחורה ושטריי מל ומדברים באידיש. זה לא נראה לי קשור. משהו השתבש פה במרוצת השנים. כשראיתי את הרועה הערבי עם עדרו הוא נראה לי הקשר הטבעי למקום כפי שאברהם אבינו היה רועה את עדריו. אני מגיע כאן אל רטוש שמבחינה רצינאלית הוא צדק תמיד. הוא צדק בשאמר שאדם ברגע שהוא בארצו והוא השליט בה הוא חדל מבחינת החוויה לה-

חיינה חברתית: הקיבוץ. לא הצלחתי להשתלב, אני לא בנוי לזה. מעולם לא אמרתי שאני רוצה להיות סופר. מעולם לא ספרתי לסובבים אותי שאני כותב, זה היה חץ שלוח באפילה. בצבא כשהייתי בקורס בסידרה במדבר וחזרנו לפנות בוקר למחנה עלינו כולם ל"קוסלה" על מנת לחר- בן. בזמן עשייה הסתכלתי למטה באופן הטבעי ביותר ואז מה ראו עיני: משהו התקנה בדף עתון

אמרו שהוא קיבל את פרס "מדיצ'יס" בזכותה של המתרגמת. לא פירגנו לו. השאירו אותו מחוץ לכל הקליקות הספרותיות. אבל, דוד שחר אומר שזה סיפור חייו: לבד, בלי תשואות, לא משתבץ

הוא בספרות העברית? להפתע- תה הוא ענה לה בכנות רבה: שחר לא משתבץ בתמונה הזו, אי אפשר להכניס אותו בתוך הלך הרוח.

תה על מקצוע. רציתי להיות מר עיל לחברה. לעבוד בשדה, לעדוד במעדר. לשבת במשרד שיעמם אותי מעצם המחשבה. החלטתי ללמוד פסיכולוגיה. גיליתי שיש בלמודים האלה הכל חוץ מהנפש. לקראת סוף המסטר גיליתי שכל עולמי זה בעצם הכתיבה ומאז כתבתי ולא עסקתי בפסיכולוגיה. מעולם לא הייתי איש מפלגה, מה שחשוב זה עצם הקיום שלנו והתורם לקיומנו בתוך הים העויין בו אנו נמצאים. מבחינה חבהתית מדינית אני יכול לאמץ שבמה שנוגע למצב הכלכלי בארץ אני מצדיק את השמאל הקיצוני ביר- תר, במה שנוגע למצב המדיני אני מצדיק את הימין הקיצוני ביותר, אין אצלי חלוקה פוליטית במובן המקובל. קיימות בארץ חלוקות שגרתיות גם במושגי הספרות. אני שייך לדור הפלמ"ח רק מב- חיינת גילי. לא הצלחתי להשתבץ בכל הקבוצות המקובלות ותמיד הייתי אאוטסיידר. נורא רציתי להשתלב אך לא יכולתי להש- תלב עד הסוף. לא רק שלא הייתי חבר מפלגה תמיד הייתי גם מחוץ למעגלים הספרותיים. זה התב- טא בכתיבתי שאי אפשר לשבצה בקופסה שנוח היה להכניס את כתיבתי לתוכה. המתרגמת שלי לצרפתית שמעה הרצאות רבות של מרצים מן הארץ על הספרות העברית. אני מעולם לא החכרתי שם. יום אחד היא פנתה בסוף הרצאה לפרופ' חשוב מאוד ושאי- לה אותו: מה, הוא לא קיים הדבר

הוא בספרות העברית? להפתע- תה הוא ענה לה בכנות רבה: שחר לא משתבץ בתמונה הזו, אי אפשר להכניס אותו בתוך הלך הרוח.

על ועל נותני הפרס. היו מספר מסקנות לגבי קבלת הפרס; האחת, שזו תוצאה של תככים קוסמופוליטיים. שניה: כי ניהלתי מעשים שונים עם נשים בעלות השפעה, שלישית: כי שיחדתי את שנים עשר השופטים ועוד ועוד. היו שאמרו שהשופטים הצרפתים לא מבינים מה זה ספ- רות ושהם גם מושחתים כך שמה הפלא שדוד שחר קיבל את הפרס?

על ועל נותני הפרס. היו מספר מסקנות לגבי קבלת הפרס; האחת, שזו תוצאה של תככים קוסמופוליטיים. שניה: כי ניהלתי מעשים שונים עם נשים בעלות השפעה, שלישית: כי שיחדתי את שנים עשר השופטים ועוד ועוד. היו שאמרו שהשופטים הצרפתים לא מבינים מה זה ספ- רות ושהם גם מושחתים כך שמה הפלא שדוד שחר קיבל את הפרס?

על ועל נותני הפרס. היו מספר מסקנות לגבי קבלת הפרס; האחת, שזו תוצאה של תככים קוסמופוליטיים. שניה: כי ניהלתי מעשים שונים עם נשים בעלות השפעה, שלישית: כי שיחדתי את שנים עשר השופטים ועוד ועוד. היו שאמרו שהשופטים הצרפתים לא מבינים מה זה ספ- רות ושהם גם מושחתים כך שמה הפלא שדוד שחר קיבל את הפרס?

על ועל נותני הפרס. היו מספר מסקנות לגבי קבלת הפרס; האחת, שזו תוצאה של תככים קוסמופוליטיים. שניה: כי ניהלתי מעשים שונים עם נשים בעלות השפעה, שלישית: כי שיחדתי את שנים עשר השופטים ועוד ועוד. היו שאמרו שהשופטים הצרפתים לא מבינים מה זה ספ- רות ושהם גם מושחתים כך שמה הפלא שדוד שחר קיבל את הפרס?